SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 8. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 12, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 12-го СІЧНЯ 1991 Ч. 8. РІК XCVIII.

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА РАДА ЗАКІНЧИЛА РІК УСПІШНО

Львів (УПА, УНВІС). — Відбулася чергова сесія Львівської Обласної Ради народних депутатів. Голова Вячеслав Чорновіл проінформував сесію про виконання річного пляну соціяльно-економічного розвитку області. Він підкреслив, що нову демократичну владу обвинувачують у некомпетентності і нібито вона поглиблює кризу в економіці. Насправді ми маємо, порівняно з іншими областями України, непогані показники господарювання. У закупівлі м'яса і молока вдалося зберегти, хоча це й було дуже складно, минулорічний рівень. У закупівлі зерна область посідає четверте місце в республіці, має найбільший обсяг виробництва товарів народного споживання.

За даними Ради Міністрів України Львівщина займає друге місце у будівництві житла і товарообігу в республіці. В той же час партійна преса постійно обвинувачує, що демократи зірвали будівництво і розвалили всю економіку.

Але факти свідчать, що демократи не лише політики, а й непогані господарі, працювали краще від багатьох партократичних рад. І це в таких складних сьогодні політичних і економічних умовах. А коли б вони мали повні і реальні права? Звичайно, втішного мало — криза у суспільстві поглиблюється, але не тому, що до влади прийшли демократи.

Сесія обговорила положення про запровадження власности у торгівлі, громадському харчуванні та побутовому обслуговуванні населення, про приватизацію житла, розглянула питання власности, майна і комерційної діяльности громадсько-політичних організацій, введення в дію закону „Про місцеві ради народних депутатів Української ССР та місцеве самоврядування", і на завершення — звернення депутатів Обласної Ради до депутатів Верховної Ради України з приводу нового союзного договору, з ідеями та принципами якого Львівська Обласна Рада народних депутатів погодитись не може.

Депутати прийняли також ухвалу у зв'язку з арештом Степана Хмари, в якій засудили дії Верховної Ради України, що дала згоду на притягнення його до кримінальної відповідальности, запропонували їй відкинути це рішення. Сесія звернулася до громадських організацій, до Асоціяції Демократичних Рад із закликами сприяти звільненню народного депутата з-під арешту. Протестуючи проти свавілля і солідаризуючись зі своїм обранцем, депутати у залі провели одноденне голодування.

Рада відновить свою працю при кінці січня.

М. ҐОРБАЧОВ НАДІСЛАВ ЛИТОВЦЯМ УЛЬТИМАТУМ

Ню Йорк. — Литовський інформаційний центр в Ню Йорку розіслав на адреси засобів масової інформації і урядових агенцій переклад на англійську мову ультиматуму совєтського диктатора, генерального секретаря ЦК КПСС і президента СССР Михаїла Горбачова, який він надіслав на адресу Верховної Ради Литви. Очевидно, текст ультиматуму литовська діяспора отримала від теперішнього легального уряду, що його очолює президент Витавтас Ляндсберґіс.

Совєтський президент з багатьма повновластими говорить про погіршення відносин в республіці в останніх днях, які, мовляв, наступили у висліді послабленої відповідальности теперішнього уряду і Верховної Ради Литовської ССР, які перестали дотримуватися конституції СССР. Кремлівський пішак Горбачов, політику якого від останнього з'їзду народних депутатів унапрямлює генералітет армії і КҐБ, покликається на зажалення численних політичних і громадських організацій, робітничих колективів і громадян різних національностей, що їхня безпека і життя є загрожені у зв'язку з непошануванням законів СССР, визначених конституцією. Вони домагаються введення в республіці вийняткового стану і президентського керівництва та поставлення поза законом тих політичних сил, які намагаються встановити в Литві буржуазну систему і нові порядки.

Не можна виключати, що такий елемент в Литві знаходиться. Це переважно росіяни, які раніше займали майже усі керівні становища і поляки, які з невідомих покищо причин вирішили підтримувати в республіках російський елемент. Більшість, однак, литовців підтримують теперішній уряд Ляндсберґіса, доказом чого були вибори до Верховної Ради.

М. Горбачов настоює, щоб були привернені усі раніші конституційні права і щоб литовці не забували, що вони є лише республікою СССР, а не самостійною державою.

Вслід за президентським ультиматумом до Литви були вислані тисячі совєтських вояків, завданням яких є подбати про те, щоб ультиматум був виконаний.

Совєтське військо стягується до Вільнюсу

Москва. — Як повідомило литовське Бюро інформації, на вільнюському летовищі приземлився літак з 50 десантниками, а до столиці республіки прибуло приблизно 50 військових вантажних авт. Біля телевізійного центру стоять шість бронетранспортерів.

Коло бібліотеки, що знаходиться поряд з приміщенням урядових установ Литви, стоять п'ять вантажних авт з вояками внутрішніх військ. „Дорогі радіослухачі, — заявило литовське радіо, — ми повідомляємо вас про те, що згідно з одержаним повідомленням, телевізійна башта оточена військовими автами". Радіостанція передала звернення литовського президента Вітавтаса Ляндсберґіса, який закликав громадян „не піддаватися на намови і брехливі докази, що треба вживати дії проти когось, бити кого-небудь або захоплювати якісь будинки".

Литовські керівники вже вдруге за два дні закликали громадян „допомагати в захисті" урядових будинків, які можуть захопити совєтські вояки.

В бюро інформації постійно надходять повідомлення від управління національної оборони і від громадян про рух військових авт в напрямі Вільнюсу.

Заступник голови литовської Верховної Ради Казімірас Мотика заявив, що в містах Іонава і Лаздіяє вояки схопили кількох молодих литовців.

Литовський парлямент закликав Верховну Раду СССР розглянути справу про висилання десантників у бунтівні республіки, схарактеризувавши цей крок московської влади як „акт прямої агресії". Всесоюзний парлямент обговорює інші справи і покищо не має наміру включати цю проблему в порядок денний.

Міністерство оборони СССР видало комунікат, в якому сказано, що в республіки не послані додаткові війська і що розшукуванням призовників і дезертирів займаються уже розквартировані там військові частини.

Як сказано у зверненні латвійського парляменту до Верховної Ради СССР, „проголошена мета цього вторгнення є лише приводом для початку широкого наступу на демократичні установи Латвії. Ця акція кладе кінець всім обіцянкам уряду СССР використати лише політичні засоби для вирішення всіх проблем і може бути розцінена лише як спроба насильного перевороту".

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ООН ПОЇХАВ ДО ІРАКУ

Ню Йорк. — Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй Гавіє Перез де-Куеяр, перебравши ініціятиву у переговорах з іракським президентом Саддамом Гуссейном після кількох неуспішних спроб Франції і З'єднаних Стейтів Америки, виїхав до Іраку. Першою зупинкою Куеяра був Париж, де він зустрічався з президентом Франції Франсуа Міттераном та іншими французькими політичними діячами.

Політичні кола у Вашінгтоні не роблять собі великих надій з поїздки генерального секретаря ООН до Багдаду і не вірять, що С. Гуссейн є готовий на більші концесії, тобто залишення Кувайту, чого домагаються ЗСА і їхні альянти, спираючись на резолюцію Ради Безпеки ООН на підставі якої Ірак повинен вивести свої війська з Кувайту без жодних передумов.

Єгипет, а зглядно його президент Госні Мубарак, дораджує західним альянтам не поспішати з війною, дати можливість С. Гуссейнові вийти з цієї халепи з обличчям, старатись полагодити справу Палестини і палестинців, чого настирливо домагається режим Гуссейна і тим самим зберегти при житті кілька, або кількадесять тисяч молодих вояків різних національностей, які напевно загинуть у війні з іракськими фанатиками.

Дипломати з арабського світу заявили 10-го і 11-го січня, що Гуссейн є готовий відтягнути свої війська з Кувайту поступово, якщо він отримає від ЗСА і їхніх альянтів запевнення, що альянтські війська не атакуватимуть його армії і що жодна держава, включно з Ізраїлем, не буде атакувати Іраку в майбутньому. Очевидно, другою справою, яку він ставить на „першу карту" є проблема Палестини і палестинців, бо, мовляв, світ не може довше приглядатись до систематичного вбивства арабів ізраїльськими вояками тільки за те, що вони прагнуть свободи, рівноправности, пошанування прав людини, затруднення на рівні з ізраїльтянами і домагаються жити у кращих мешканевих і соціяльних умовах.

Залишилося тільки п'ять днів до вигаснення дати ультиматуму Ради Безпеки ООН і тому в дипломатичному арабському світі розсудливі араби дивляться чи не можна б знайти якоїсь формули, щоб уникнути гарячої війни, яка, як загально передбачають, може бути дуже жорстокою війною. Тарік Азіз, не договорившись з державним секретарем ЗСА до нічого в Женеві, запропонував деяким арабським країнам шукати власних шляхів до замирення. В дипломатичному світі існує однак переконання, що з примирливою ініціятивою повинен виступити в першу чергу сам С. Гуссейн і його пропозиції могли б значно допомогти тим силам, які шукають розв'язки, шукають за мирним полагодженням конфлікту.

Вміжчасі, Палата Репрезентантів і Сенат у Вашінгтоні розпочали вже дебати над резолюцією, яка б уповноважнювала президента Джорджа Буша вжити всяких можливих заходів, включно до виповідження війни Іракові, щоб не тільки звільнити від окупації маленький Кувайт, але щоб оборонити принципи вільного світу, спрецизовані в резолюції Ради Безпеки ООН і позбутись тиску від всякого рода диктаторів. Існує переконання, що Пентаґон і генеральний штаб американської армії вже поробили остаточні приготовки до війни і нищівного удару по Іракові і його військових частинах на власній території і в Кувайті. Також Ізраїль сказав своїм громадянам відкрито, що наближається воєнний конфлікт і що вони повинні приготовитись до евентуальної атаки іракського летунства на Ізраїль. Але, як кажуть деякі аналітики, 12-та година ще не вибила і перерішувати нічого не можна.

Піяніст Р. Савицький знову у львівському радіо

Кренфорд, Н. Дж. (Р. С.). — Тут із приватних джерел довідуємось, що у середу, 28-го листопада 1990 року, львівське радіо передало програму про піяніста-педагога Романа Савицького (1907-1960). У цій програмі вперше прозвучали записи його гри відреставровані сином мистця, Романом Савицьким, мол. Дикторські тексти до програми підготовила проф. Наталя Кашкадамова, доцент Львівської Державної Консерваторії ім. М. Лисенка.

У надісланому листі сказано, що „резонанс цієї передачі серед львівських музикантів і немузикантів був дуже широким. Ми навіть не сподівались, що так багато людей слухають радіо. Львів'яни дуже тішились, що розказано про цього славного піяніста, зацікавились його грою. Зокрема, прихильно відзивався професор Микола Колесса".

Повідомляють, що частина записів гри Р. Савицького знаходиться вже у фонотеці львівського радіо. Значна частина творів переписана також у відділі звукозапису Львівської Консерваторії. Тепер їх зможе послухати тут кожен, хто цікавиться. Теж плянується переслухання цих записів на фортепіяновому факультеті консерваторії.

У роках 1941-44 піяніст Р. Савицький був — напереміну із музикознавцем Василем Витвицьким — музичним керівником львівського радіо, як і теж його довголітнім солістом.

Л. Лук'яненко перебуває в Австралії

Сідней, Австралія (Пресова Служба ІСНО). — З метою відвідати українську громаду Австралії при *кінці грудня 1990 року до* Сіднею прибув на чотири тижневе перебування голова Української Республіканської Партії, колишній голова Української Гельсінкської Спілки, довголітній політичний в'язень, народний депутат України Левко Лук'яненко.

Л. Лук'яненко відбуває зустрічі і виступає в різних українських осередках Австралії, як Сідней, Мельбурн, Аделяйда, Канберра, Брізбейн *та інших.*

Одночасно є заплановані зустрічі з офіційними чинниками Австралії, а також інтерв'ю з австралійськими щоденниками та телевізією.

До Австралії Л. Лук'яненко прибув разом зі своєю дружиною Надією.

Чикаґо готується до відзначення Свята Державности

Чикаго. — Заходами Іллінойського Відділу УККА українська громада готується до відзначення національних свят — 73-ої річниці проголошення української державности 22-го січня, 1918 року та 72-ої річниці проголошення соборности.

Цьогорічні відзначування відбудуться в неділю, 20-го січня, в Українському Культурному Осередку парафії свв. Володимира і Ольги, 2247 Вест Чікаґо авеню. Ці відзначування будуть переведені у формі святкового бенкету, на якому відбудеться вшанування Української Жінки Року, яку то честь цього року отримає відома адвокат з Фініксу, Аріз., Пейшенс Гантворк, довголітня приятелька та активістка української визвольної справи. Початок бенкету о год. 1:30 по полудні (коктейл — 12:30). Святочне слово на бенкеті виголосить Орест Питляр.

У вівторок, 22-го січня, в саму річницю державницьких актів, о год. 12-ій полудня відбудеться піднесення національних прапорів на площі перед собором свв. Володимира і Ольги з участю представників українських комбатантських організацій та шкільної молоді.

Вшанували М. Смотрицького

Київ. — Згідно з повідомленням в газеті „Молодь України", у селі Дермань на Ровенщині відбулося урочисте віче з нагоди встановлення меморіяльної дошки Мелетієві Смотрицькому.

Донедавна пересічний українець в Україні знав про цю кольоритну постать в історії культури України — небагато, у кращому разі міг згадати його як автора „Граматики словенської". Коли брати до уваги його письменницьку діяльність то навіть за неповними відомостями (багато втрачено), він є автором понад 20 творів. Громадським резонансом своєї діяльности М. Смотрицький стоїть поруч з провідними західноевропейськими гуманістами XVI початку XVII століть, такими як Мартін Лютер, Еразм Роттердамський, Томмазо Кампанелла.

МІЛІЦІЯНТИ ПОБИЛИ КРИМСЬКИХ ТАТАР

Євпаторія (УПА, УНВІС). — Тут вранці, 28-го грудня розпочалося пікетування кримськими татарами будинку міського КПУ, де відбувається сесія Міської Ради. Татари протестували проти незаконних дій влади щодо переселення їх у Крим. До будинку під'їхали працівники міліції, під проводом заступника начальника міського відділу внутрішніх справ Євпаторії майора Васильєва. Вони показали резолюцію, якою заборонялося пікетування в Євпаторії. Вони поставили ультиматум — звільнити територію за 10 хвилин. Кримські татари відмовились залишити місце пікетування, аргументуючи це тим, що вони стоять мирно, не порушують порядку, і цим самим висловлюють своє недовір'я до влади міста і незгоду з вирішенням їх питання.

Тоді викликано додаткові групи озброєної міліції, які перед вікнами совєтської влади побили жінок похилого віку, дітей, відібрали національний прапор кримських татар, шматували плакати і гасла. 18 осіб було затримано, у тому числі членів Організації кримсько-татарського національного руху — Нарімата Ібадулаєва, Аметову Ельвіру, Карімову Зарему. Особливо постраждали від побоїв хлопчик п'яти років, Рустам Емзе і його мати Ленмар Емзе. Всі затримані були покарані гривною від 10 до 15 крб.

У СВІТІ

КЕРІВНИЦТВО ЕСПАНСЬКОЇ летунської компанії „Іберія" заявило, що починаючи зі середи, 16-го січня, літаки згаданої повітряної лінії не будуть летіти до Тель-Авіву. Еспанські літаки не будуть летіти до Ізраїля аж до вияснення ситуації на Близькому Сході, а тимбільше, якщо там розпічнеться гаряча війна. Свого часу іракський президент Саддам Гуссейн заявив, що коли розпічнеться війна, першим містом яке він заатакує буде Тель-Авів в Ізраїлі. Полети до Тель-Авіву перебрала вже американська летунська компанія Пан-Амерікен, а також компанії Південно-Африканської Республіки, Італії, Австрії, Швайцарії, Польщі і Кипру.

ЛІБІЙСЬКИЙ ДИКТАТОР полковник Муаммар Каддафі повідомив генерального секретаря ООН Гавіє Переза де-Куеяра, що його країна приєднується до резолюції Ради Безпеки ООН у справі блокади Іраку, але тільки в ділянці доставки зброї до Багдаду. Каддафі пише, що він накаже доставляти до Іраку харчі, одяг, медикаменти, щоб тим самим рятувати населення, старших осіб і дітей від голоду. Політичні спостерігачі й аналітики кажуть, що вони були здивовані заявою Каддафі, який турбується гуманітарною допомогою для іракців.

ЙОРДАНІЯ ЗАКРИЛА кордон з Іраком, побоюючись великого напливу втікачів в останніх днях перед 15-им січня, датою визначеною Радою Безпеки Організації Об'єднаних Націй для виведення іракських військ з Кувайту, а ще більше після того коли вже розпічнеться воєнні дії. Кордон, на думку заступника міністра внутрішніх справ Йорданії, Салламеха Гаммаді, буде знову відкритий, якщо дійде до відпруження і якщо міжнародні організації подбають про опіку і транспортацію втікачів.

КЕРІВНИКИ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ економічної спільноти, які вже віддавна приготовляються до переговорів з Багдадом, запропонували президентові Іраку Саддамові Гуссейнові відбути з ними зустріч і вислухати їхніх пропозицій. Европейська спільнота перебрала ініціятиву переговорів ще того самого дня, тобто 9-го січня, коли стало відомо, що переговори державного секретаря ЗСА Джеймса Бейкера і міністра закордонних справ Іраку Таріка Азиза не увінчалися успіхом. Пропозицію про зустріч телеграфічно переслав на адресу Гуссейна також генеральний секретар ООН Гавіє Перез де-Куеяр, який заявив, що це є його обов'язком використати усі можливі способи, щоб склонити Ірак до замирення. Міністер закордонних справ Люксембургу Жак Поос заявив, що він піде до Багдаду, як тільки отримає повідомлення.

В АМЕРИЦІ

ЯКЩО АМЕРИКАНСЬКА економіка в загальному переходить спад, то це зовсім не відноситься до нафтових компаній, що заробили та дальше заробляють сотні мільйонів долярів, завдяки існуючій кризі у Перський затоці. Предсідник нафтового підприємства „Шеврон" Кен Дерр заявив кореспондентові Ассошіейтед Пресс, що „наші прибутки є такі високі, що з цього приводу можна очікувати політичного скандалу". Сподіються, що інші нафтові фірми мають такі ж багатомільйонові прибутки, бо це не є жодною таємницею, що бочка нафти на світовому ринку в останньому кварталі минулого року продавалася за 32 дол., а це є на 10 дол. більше, як у третьому кварталі минулого року. Одначе К. Дерр уважає, що як тільки кризу на Близькому Сході буде зліквідовано, то ціни на нафту знову подешевіють, одначе в разі війни, вони ще більше підскочать.

КРИМІНАЛЬНЕ ШАХРАЙСТВО було причиною принайменше одної третьої тих судових справ, що пов'язані з банкрутством і занепадом цілого ряду щадничо-позичкових справ інституцій в ЗСА. Такі є результати перевірки федеральних дослідників, які перевіряли причини закриття 532 щадничо-позичкових підприємств по цілій країні. Після останніх обчислень цей фінансовий скандал був причиною 544 судових позовів і 385 засудів. Одначе після того, як лави підсудних наказали винуватим повернути понад 302 міл. дол., то досі тільки зібрано не цілих 2 відсотки, тому й виникає питання від пересічного громадянина — де ж ділися ці гроші.

ВІЙСЬКОВІ ЕКСПЕРТИ у Вашінгтоні говорять, що коли пічнеться повітряний наступ на іракські окупаційні війська в Кувайті, то це буде постійне бомбардування військових і промислових комплексів, що може тривати цілими тижнями. Предсідник конгресової Комісії збройних сил Лес Еспин, демократ зі стейту Висконсин, вияснюючи ці пляни, заявив, що такий наступ мабуть включатиме близько 2,000 летунських полетів кожного дня з прицілом на фабричні масиви в Іраку, де виробляють хемічну та іншу зброю. Одначе він підкреслив, що першим прицілом на знищення є іракська летунсько-оборонна сила з фльотою 600 літаків.

ОФІЦІЙНІ ЧИНИКИ ПЕНТАҐОНУ заявили, що Департамент оборони має в пляні звернутися до Білого Дому за дозволом щоб затримати запасних вояків на час двох років в цей виїмковий час. Вияснюючи цю справу, офіційні чинники військових з'єднань уважають, що існуюче правило про час служби запасних вояків на шість місяців є недостатнім, бо тоді в найбільш потрібну хвилину вишколені за півроку технічні, медичні та інші військовики відходять від служби. У статуті, що дозволяє Пентаґонові домагатися такого дозволу, є також умова на право покликати до військової служби більше число запасних вояків аж до одного мільйона.

Володимир Мокрий — науковець чи політик?

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Молодий, енергійний та повний плянів на майбутнє перший український посол до польського сойму із „Солідарности", єдиний тепер в соймі представник національних меншостей. У своїй недовгій ще, але вагомій політичній кар'єрі, він вже тричі відвідав ЗСА і українській громаді його ім'я не чуже.

Тому вітаємо Володимира Мокрого в нашій редакції сердечно, а він з темпераментом і захопленням розповідає про свою працю, про завдання, які стоять перед ним і як вони однаково для нього важливі і ті, які торкаються політичного положення українців в Польщі із перемогою провідника „Солідарности" на пост президента, і наукові з його головством у Фундації св. Володимира Хрестителя — Українського Науково-Культурного Центру у Кракові. Там як знаємо, він працює постійно, як викладач української мови та літератури на Ягайлонському університеті, а з 1990 року там постала ще катедра української філології, на курс якої записалося 10 студентів.

Д-р В. Мокрий розповідає про фундацію в Кракові.

Але його завдання не лише навчання української культури і мови, а розвиток Фундації св. Володимира Хрестителя, як важливого центру, що може стати необхідною джерельною документаційною, видавничою та матеріяльно-економічною базою для дослідників так з України як і з діяспори. Фундація, каже В. Мокрий, має усі шанси розвиватися дуже гарно при сприятливих політичних умовах, які створилися тепер у Польщі.

Тут він витягає і передає з течки ряд документів, які є на це доказом, як і найкращим та найбільш переконливим доказом є вибір В. Мокрого на посла польського сойму з рядів „Солідарности" помимо того, що була проти нього сильна пропаганда в польській пресі, яка закінчилася тим, що В. Мокрий заскаржив газету „Трибуна Люду" і „Газету Любуску" за зневажлення та виграв справу у суді. Про це писала широко польська преса і саме може цей факт добавив нашому першому українському послові голосів. Він мав можливість дати обширне інтерв'ю краківському щоденні...

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Рекрутчина під багнетами

У IX частині „Декларації про державний суверенітет України” з 16-го липня 1990 року сказано буквально: „Українська ССР має право на власні збройні сили. Українська ССР має власні внутрішні війська та органи державної безпеки, підпорядковані Верховній Раді УССР”. А ще далі три речення з дуже гарними і мудрими заявами. Вона мали і надалі мають декларативний характер.

Реальна дійсність така, що, за останніми вістками, під час Різдвяних Свят в різних містах Галичини совєтські вояки почали виловлювати і побивати молодих чоловіків, здатних до військової служби. Безпосередньо після славетного страйку київських студентів Верховна Рада УССР прийняла постанову, що в Україні повинні стояти тільки такі військові частини, які складаються з українців, та закликала центральну владу у Москві, щоб з совєтської армії всіх українців відіслати в Україну. Міхаїл Ґорбачов відкинув концепцію територіяльно-національних армій і тепер, в першій половині січня 1991 року, почав висилати піхотні й парашутні військові частини до трьох балтійських держав, Вірменії, Грузії, Молдавії й Західньої України для виловлювання „дезертирів” та проведення примусової рекрутчини. Ця справа вперше заактивізувалася вже весною минулого року в Литві. Тепер Москва відновила її, офіційно повідомивши литовські власті про рішення центрального уряду (Міхаїла Ґорбачова, як президента, і міністра військових справ маршала Дімітрія Язова)— вислати в Литву 10,000 парашутних частин для рекрутської акції.

Президент Литви Витавтас Ляндсберґіс правильно ствердив, що Москва провокує зудари і пролиття крови. І правильно сказано в обширному повідомленні з Москви у „Ню Йорк Таймсі” з 8-го січня, що та рекрутська військова дія є частиною подавлення силою самостійницьких національних рухів. Політичний світогляд Міхаїла Ґорбачова і сучасної совєтської військової верхівки той сам, що був за царату. Відмовляючи поярмленим народам право на відзискання державної самостійности, кремлівські володарі вважають за річ самозрозумілу, що молодь тих народів має служити в окупаційній армії та проливати свою кров за ворожі імперські інтереси, як це було в Афганістані.

Але що варта армія, яка складається з вояків, яких силою зодягли у військову уніформу й вишколили з московською командою? У Другій світовій війні позаду фронтових військ совєтської армії стояли із скорострілами збройні відділи тодішнього НКВД. Проте передові війська не втікали назад, де їх мали зустріти скоростріли, тільки бігли, відкинувши кріси, вперед з піднесеними вгору руками. Похід німецьких армій проти СССР у червні 1941 року захопили в полон тільки на Правобережній Україні, поки ще німецькі дивізії дійшли до Дніпра, понад два мільйони совєтських вояків.

Від того часу минуло півсторіччя. Провалився у світі комунізм, подих волі відчувся по всіх континентах і не поминув Сходу Европи. Що варта армія, що складається з вояків, які не забули, що їх силою зловили та ще й побили, відірвавши від рідного краю, родини й народу.

Міхаїл Ґорбачов розпочав страшенно небезпечну гру. Трудно знайти паралелю у всесвітній історії, щоб державний муж, лідер великодержави, людина з високою освітою, який роз'їздив по демократичній Західній Европі й Америці, прославлюваний, як промотор демократії, раптом, осягнувши диктаторські повновласті, поставив сучасне і майбутність великодержави й долю понад двохсот мільйонів людей на карту збройної сили. Це — унікальний випадок в історії. Не дивно, отже, що можна почути здогад, що це тільки короткотерміновий експеримент, і що Ґорбачов готов зробити чистку у верхівці армії і КҐБ та повернутися до демократизації. Це було б нове сальто-мортале — воно дуже сумнівне, але у Ґорбачова і в Совєтському Союзі все можливе.

Михайло Кучер

ВОТУМ НЕДОВІР'Я ҐОРБАЧОВУ

Сталося це вперше в історії СССР. Голова держави опинився перед формальним виявом недовір'я, пропозицією, запропонованою депутатом, вибраним до того з так званої комуністичної листи.

Сталося це 17-го грудня 1990 року при відкритті четвертого З'їзду народних депутатів СССР. Вотум недовір'я був запропонований депутатом Чечено-Інгушетії Уламадовою. Вона заявила, що Ґорбачов не виправдав сподівань народу. Уламадова також висловила гнів і обурення з приводу звернення до урядів капіталістичних країн по допомогу харчами. Ґорбачов, навпаки, сподівався вдячности.

За висловленням недовір'я голосувало 426 депутатів, 183 стримались. Пропозиція була відхилена 1,288 депутатами. Допомогу харчами у капіталістичних країн просив особисто Ґорбачов, Шеварднадзе, тодішний міністр закордонних справ, і Дубінін, совєтський посол в Парижі.

Коли перші посилки харчів почали приходити в Москву і Ленінґрад, КҐБ і Міністерство Внутрішніх Справ (МВС) з поспіхом почали творити „комісії робочого контролю” з метою не допустити до розкрадання закордонних дарів, як це сталося з допомогою потерпілій від землетрусу Вірменії. Тоді 90 відсотків допомоги опинилося в кишенях номенклятури. Ґорбачов сподівався подяки, а зустрівся з осудом. „Велика держава на 73-му році свого існування жебрає харчову допомогу”.

Протягом двох днів перед відкриттям З'їзду депутатів „обробляли” їх, щоб вони без спротиву прийняли нові „незвичайні засоби” для президента Ґорбачова. У центрі пропозицій Ґорбачова опинився „пакет” (американське — „кошик”) — пропозиція для наведення порядку в країні (Союзі) шляхом зміцнення президентської форми правління, під чим ховається проголошення незвичайного стану, себто військового стану. До того додано дискусію нового проєкту союзного договора.

В арґументації Ґорбачова не було нічого нового, — старі нарікання на поганий економічний стан, що населення незадоволене „слабістю влади” і вимагає „навести порядок”. Ґорбачов згадав „помилки перебудови” і поділив їх на „об'єктивні” і „суб'єктивні”. До „успіхів перебудови” Ґорбачов зарахував захитання „командно-адміністративної системи”. А тут треба додати, що справді „система захитана”, підірвана, але не до кінця, не знищена. Ґорбачов відверто говорив про потребу в Союзі „сильної влади” та ще про „необхідність обновлення суспільства справжнім соціялістичним способом”. Хіба під тим „справжнім соціялістичним обновленням” треба розуміти відверті погрози КҐБ також „навести порядок” старим випробованим сталінським способом.

Потрібні нові „структури виконавчої”, себто президентської влади. А ці „нові структури” вже не такі і нові. Це — Рада Безпеки Держави, основою якої є КҐБ, МВС і армія. Завданням так званої „нової влади” буде нагляд і керування з центру — Москви, діяльністю Верховної Ради національних республік. Ще обговорено справу „Ради федерації”, завдання якої — „відати справами майбутнього Союзу”.

Новий проєкт союзного договору вражає своїм цинізмом. У ньому навіть не згадано про право республік вийти зі складу СССР.

Неспокій Ґорбачова зрозумілий, бо в союзних республіках ще тільки почалися дебати над новим проєктом, і вони проходять в атмосфері взаємного недовір'я, себто недовір'я корінного населення республік до Москви. Новим договором Ґорбачов хоче знищити стабільність існуючих національних органів влади.

Неспокій і цинізм Москви дійшов до того, що вона лякає населення можливістю громадської війни та тим, що в національних республіках, мовляв, готові списки „нелюбих людей”, себто прихильників Москви, яких при першій нагоді треба ліквідувати.

Не можна допустити до того, щоб Союз розпався. Ґорбачов висловився за рішучими засобами, щоб припинити „дії сепаратистів”. Засобами „припинення” будуть КҐБ і армія. Армію треба мати великою і сильною.

Ґорбачов також проти власности на землю. Він визнає тільки одного власника на землю — КПСС. Ґорбачов при тому забув, що недавно промовляв про необхідність відродження села, про землю тим, хто її обробляє, працює на ній. Чому власність на землю належить тільки КПСС, Ґорбачов не сказав. А якщо мова про приватну власність, то Ґорбачов вимагає референдума. Він пропонує референдум на приватну власність, зокрема, в національних республіках, в надії, що там переможуть противники, себто ті, які погоджуються на становище наймита партії.

Гірше те, що в СССР вже помічається „втома від свободи”, від мітинґів. На з'їзді незалежних журналістів в СССР все менше присутніх. Поволі повертається старий страх. На останньому з'їзді у Москві у грудні 1990 року стверджено, що в Совєтському Союзі почався політичний терор, вбивства незалежних журналістів, підпали помешкань, арешти, конфіскація незалежної преси. Безпрецедентним за перебудови є виступ на Центральній телевізії генерала КҐБ В. Крючкова і міністра оборони СССР Д. Язова. Армія погрожувала вжити силу зброї, якщо становище вийде з-під контролі місцевих партійних організацій. А Крючков погрожував вжити всі засоби ЧК-ОГПУ-НКВД-КҐБ для винищення демокатії і закликав „всіх чесних громадян” стати нечесними і почати по старій звичці доносити. А міністром внутрішніх справ СССР став Пуго, вчорашній латвійський каґебіст.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про почуття вдячности

Коли у зимовий ранок падає дощ, що замерзає на шибках авта і шляхах, і ви їдете автом, не маючи почуття, що ви ним керуєте, а радше, що ви вповні в руках вищої сили, що всім провадить, і в кінці доїдете цілі та здорові до праці — не може не огорнути вас почуття вдячности.

Таке почуття тепер у мене після подібного досвіду, який у добу цивілізації і подорожування автами або літаками трапляється доволі часто. І саме тому я, їдучи автом, що не дуже хотіло мене сьогодні слухати, думала, як рідко ми буваємо вдячні долі за те, що хтось там, нагорі, охоронив нас від зла, а як часто ми завжди готові нарікати на наймен ші дрібнички, щоденного життя. Чому ми такі щедрі на нарікання, а такі скупі на вдячність? І це у нашій спільноті — на денному порядку.

Нарікаємо, нарікаємо і за тим забуваємо, що так багато трапляється подій, а то й тільки моментів, які при добрій волі та охоті можна б оцінювати позитивно.

Воно торкається також нашого відношення до людей, яким ми винні вдячність, особисто, чи як ціла спільнота, але якось ми радше дошукуємося у людях поганих ціх, як гарних, і цей наш неґативізм віддзеркалюється у відношенні до нашого оточення і окремих осіб дуже часто. А з цим почуттям приходить ще і недовір'я до людської доброти та чесности, мовляв, „неможливо, щоб він це зробив із доброго серця, чи бажання допомогти”.

Може американський звичай дякувати за кожну зроблену іншому навіть дрібничкову послугу, чи все, щоб воно не було, що зустріне людину, видається нам трохи пересадним і дошукуємося в ньому дещо фальшу, але чи не краще бути у почутті вдячности щедрим, як надто скупим?

Ця сьогоднішня їзда по покритій льодом дорозі пригадала мені у моїх міркуваннях ще інші докази нашої невдячности, а це — на громадському відтинку, в якому ми всі так чи інакше заанґажовані. Ми маємо цілий ряд осіб, що проводять довгі роки на громадській, дуже часто важкій праці, але як рідко трапляється, щоб відчули вони вдячність громади за те, що зробили. Майже як правило, такі люди відходять огірчені, знеохочені, без почуття вдоволення, яке повинні мати за добре виконану працю.

Невідомо мені, як почуваються ті наші нечисленні приятелі — чужинці, які з тих чи інших причин зв'язалися з українцями та стараються їм допомагати на політичному відтинку. Але, може, вони не раз нишком дивуються, чому так мало показуємо їм нашу вдячність, і чому приймаємо як самозрозуміле, що нашому, завжди терплячому народові, належиться поміч та увага.

Не маємо ми багато приятелів серед чужинців — можна б цих тут, в ЗСА, вирахувати на пальцях двох рук, та навіть нікого не забути. Але чи не є їх так мало саме із-за нас — нарікайлів?

Ось такі дуже різні думки навіяв один ранок на небезпечних американських шляхах. Може хтось із читачів у своїх щоденних поїздках, що ніколи не є цілком безпечні, також відчує, як мало ми уміємо бути вдячні як за мале, так і за велике.

О-КА

Володимир Левенець

ПРО ВІДХІД Е. ШЕВАРДНАДЗЕ І ВІДРОДЖЕННЯ ДИКТАТУРИ В СССР

II.

Росія збирала до купи народи протягом століть і я не думаю, що пам'ять про це в росіян затратилася”. Всі ці суто імперіялістичні міркування М. Ґорбачов навіть не назвав шовінізмом, а просто „рисою характеру російського народу”. Хворий на імперіялістичну мегальоманію новий диктатор, і під час зустрічів з російськими інтелектуалістами, і з закордонними кореспондентами обороняв завзято свою „тезу”, кажучи, що „ніхто не може нам закинути, що російський народ неуважно ставиться до інших народів, не ділиться з ними своїм добром”.

Український народ дуже близько „запізнався” з російською добротою. Для доказу цього хочемо навести кільканадцять прикладів цієї „доброти” і „щирости” не для того, щоб переконувати російських імперіялістів типу М. Ґорбачова, Дімітрія Язова, Владіміра Крючкова та інших, що вони не мають рації, а просто для ствердження факту злочинів, які може колись стануть причинком до ширшої праці, що її напевно писатимуть майбутні покоління. Цю статистику помістив свого часу московський тижневик „Арґументи і Факти” на підставі знайдених проф. Земськовим документів НКВД. Документи, про які іде мова, охоплюють тільки відносно короткий період часу, початок 1940-их років, і обмежуються до так званих совєтських ҐУЛаґів (Главноє Управлєніє Лаґерей), у яких „добродійка Москва” згноїла, починаючи від злочинця Владіміра Леніна і кінчаючи часами Леоніда Брежнєва, понад 20 мільйонів осіб. За станом 1-го березня 1940 року на території СССР, переважно Сибіру і в азійській частині комуно-московської імперії, систему охоплювало 53 концтабори, 425 виправних колоній, в яких був обов'язок примусової невільничої праці, а також 50 колоній для неповнолітніх. В таборах перебувало цього дня 1,668,200 в'язнів. Серед них було 28.7 відсотка засуджених за особливо тяжкі злочини — за контрреволюцію, 5.4 відсотка за хуліганство, 12.4 відсотка і відповідно до цього за інші злочини. На початку 1940 року мілітаризована охорона ҐУЛаґів нараховувала 107,000 осіб, на утримання яких держава витрачала кожнорічно 790,000 карбованців. Крім того, управління використовувало в адміністрації таборами довірених в'язнів, яких на той час було 25,000 осіб.

Серед документів знайдено також табелю, тобто статистичні звіти ув'язнених по роках. Наприклад: в 1930 р. — 190,000, 1931 — 245,000, 1932 — 271,000, 1933 — 456,000, 1934 — 620,000, 1935 — 794,000, 1936 — 836,000, 1937 — 994,000, 1938 — 1,313,000, 1939 — 1,340,000, 1940 — 1,400,000, 1941 — 1,560,000, 1942 — 1,096,000. Щодо смертности, то в 1941 — 1943 роках вмирало відповідно: 100,000, 997,000, 248,000, 887,000 і т.д.

Органи НКВД представляли тоді ҐУЛаґи, як „благородні установи”, які допомагають тим громадянам, що „помилилися в житті” і які після виходу з концтабору ставали знову „будівничими соціялізму”. В системі концтаборів використовувано працю 10 до 15 мільйонів „ворогів народу”, а також членів їхніх родин, тобто коло 25 відсотків усіх працюючих у сфері матеріяльної продукції. Для порівняння, навіть в період розквіту Римської імперії, яка користувалася працею рабів, число рабів не переходило 12 міл. осіб.

Це тільки один малесенький відтинок злочинів комуно-московської імперії, до якого не зараховано штучного голоду в Україні в 1932-1933 роках, масового винищування інтеліґентської верстви у національних республіках, а найбільше в Україні, масових вивозів населення у зв'язку з боротьбою Червоної армії і НКВД-КҐБ проти Української Повстанської Армії і загонів ОУН, винищування і засилання до таборів смерти членів і прихильників ОУН, УПА, І УД УНА, а пізніше Гельсінкської Спілки та численних патріотів з-поміж поневолених Москвою народів.

Зрештою немає потреби переповідати поодинокі етапи терору комуно-московських злочинців, бо терор був, є і залишиться політичним засобом комунізму, а кремлівські большевики, давніші і теперішні, тільки удосконалювали його на протязі понад 70-річного панування. Комуністична система своєю психологічною поставою, нетерпимістю до іншої політичної думки чи системи та своїм світоглядом повністю була пристосована до вживання терору проти інакшедумаючих. Своєю терористичною „винахідливістю” комуно-московські імперіялісти викликали навіть подив на Заході, але на жаль, так звані „західні імперіялісти” думали, колись і тепер, що терор в СССР є проминаючим явищем, що це аберація, яка зникне, коли большевизм набере „людського” обличчя.

Сьогодні бачимо, як глибоко помилялися на Заході ті політичні діячі й аналітики, які шукали „людського обличчя” в большевизмі і теперішніх імперських керівників, які починають, після п'ятьох років відлиги, показувати своє справжнє обличчя. ЗСА й інші країни Заходу покищо відмовчуються, недобачають кривд поневолених народів, яких вони ще раз запродали в московську неволю.

(Закінчення на стор. 4)

Володимир Ейсмонт-Борисенко

Блакитно-жовті кольори

З часів далеких київських князів
Ці кольори один із одним злились.
Над лавами дніпровських козаків
Під чистим небом житом колосились.

Як землю українську плюндрували
Солдати „Всея малья” царів,
То над героями, що за Вкраїну встали,
Блакитно-жовтий прапор майорів.

Це неба кольори і сонця золотого,
Дніпрових хвиль і житніх берегів, —
Освячене героїв кров'ю й Богом
Єднання жовтого й блакиті кольорів.

Петро Граничний

МАСКАРАДИ „ЛЕНІНСЬКОЇ ДРУЖБИ НАРОДІВ”

Насправді вони називаються фестивалями, хоч більше подібні на костюмові театральні дійства.

Їх хитромудро вродили у надрах Закарпатського партійного апарату ще в 70-ті роки, коли над соціялістичним табором, „ґдє так вольно дишіт чєловєк”, розправляв чорні крила брежнєвський неосталінізм, коли відновлювалося нещадні гоніння на всяку живу думку, коли „психушки” перекваліфіковувалися на „виліковування” розумних і чесних людей від їх розуму і чести, коли в суспільстві після ілюзорної хрущовської „відлиги” не просто замовкала щонайменше правда, але на весь голос заговорила безсоромна і безконечна брехня.

Конче потрібні були якісь приємно розмальовані завіси, що відволікали зовнішні ефекти. Партійні функціонери з невтримною фантазією були тоді в ціні. Вельми вислужилися і закарпатські ідеологічні брехунці зі своїм галасливим і абсолютно безплідним „почином” — фестивалями ленінської дружби народів.

З них плянувалося зшити-зліпити нову традицію, одну з таких, що покликані були витіснити з життя найдорожчі народні свята, звичаї та обряди. Ті ж самі сценаристи і режисери, що складали „традиційні” фестивальні програми, під час релігійних празників, скажімо, Різдва Христового, формували бриґади „войовничих атеїстів” для переслідування українських дітей, які, бач, усе ще насмілювалися ходити з вертепом і колядками, як колись ходили їх батьки і діди.

В чому ж полягають ті фестивалі-маскаради? Приїздять в Закарпаття декілька десятків представників з різних союзних республік. Зовні вони дуже екзотичні, а за світоглядом переважно ідеологи, якщо не чисті, то напів — історик-ідеолог, письменник-ідеолог, доярка-ідеолог. Їх возять містами й селами і по черзі надають слово. Вони надхненно промовляють і запевняють, як приємно їм бачити в Закарпатті те саме, що бачать в себе вдома — „ленінську дружбу народів”. І вичислюють ту „дружбу” в цифрах і процентах: найбільше гордяться ті, в чиїй республіці проживає найбільше інших, некорінних, національностей.

Певна річ, у своїх виступах-відповідях закарпатські господарі, включаючи доярку – ідеолога, теж дуже радіють за гостей і за самих себе і теж називають неабиякі цифри: в краї налічується понад 90 національностей! А може й дев'ятдесят з половиною.

І ніхто, ні гості, ні господарі докладно не можуть пояснити своїм слухачам, що ж тут радісного і похвального, коли республіка чи край втрачає своє виплекане довгими віками національне обличчя, культуру, мову?

І вже само собою розуміється — і гості, і господарі дружньо мовчать, що конґльомерат з 90 національностей насправді означає тільки одне: що в тій республіці чи краї панують російські шовіністи і їх виплодки з місцевого „московського сміття”.

Ленінська — то така дружба, коли зле всім народам на їх рідній землі.

Так звана перебудова досі нічого не змінила. Ще довго, десятки років буде підніматися на поверхню неправда, закладена імперською Москвою, мов міна сповільненої дії, у самі підвалини суспільного буття. Ще не один раз дасться взнаки методична інтернаціоналізація національних теренів, що була і офіційною, і разом з тим ретельно замаскованою політикою Москви.

Вона продовжується і нині, за перебудови. Обласний партійний керівник Г. Бандровський, українонenависницький „інтернаціоналізм”, якого високо цінував такий самий „інтернаціоналіст” — україножер В. Щербицький, пішов на пенсію влітку 1990 року з почуттям бездоганно виконаного обов'язку: він віддав край в „надійні руки” мілітаристів з міністерством оборони.

Карпати, чарівний куточок української землі з ідеальними умовами для розвитку туризму, легені України і Европи, перенасичені військами. Є реальна загроза, що тут також осяде чимало з військових частин, що досі окупували Чехо-Словаччину, Мадярщину, Німеччину.

В Закарпатті, гірському і лісистому краї, завжди на вагу золота була земля. Тепер її не вистачає, просто трагічно, особливо в містах. Вони розбудовуються у страшній тисняві, економічно неграмотно, нові квартали відразу задихаються від автомобільних викидів, хоч автотранспорту ще набагато менше, ніж у цивілізованих країнах. Тим часом місцева влада розпродує найкращі в Ужгороді ділянки великим промисловим об'єднанням з глибини Росії — тюменській „Нафтогазрозвідці” і удмуртсько-магаданському „Північзолото”. І ті через цілу країну возять у Закарпаття будівельні матеріяли для своїх котеджів і багатоквартирних будинків. А в Ужгороді в чергах на житло — понад 15 тисяч сімей.

Протестом проти цієї „тихої” окупації була перша рухівська акція в Ужгороді, тема першого масового мітинґу, на якому обурені люди говорили, як під оманою „ленінської дружби народів” їх витісняють з землі батьків і дідів.

Коли наступний фестиваль-маскарад? О, затримки не буде. Негайно по тому, як колябораціоністська депутатська група „239” схвалить ґорбачовський проєкт нового „союзного договору” і двері оновленої в'язниці підпруться новою брехнею і старими штиками.

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

11-ий Бібліографічний Конкурс УНІГУ на нагороду ім. Ценків

Комісія Бібліографічного конкурсу при Українському Науковому Інституті Гарвардського Університету проголошує 11-ий конкурс на праці з української бібліографії і книгознавства на академічний рік 1990—91. Готові, але ще ніде не друковані праці на довільну тему з українознавства, слід надіслати поштою, під власним прізвищем, у чотирьох примірниках на адресу інституту не пізніше 1-го квітня 1991 року. Надіслані праці будуть розглянені членами Комісії Бібліографічного Конкурсу й найкраща з них буде нагороджена нагородою ім. Миколи і св. п. Володимири Ценків у сумі 1,000 дол.

Надіслані праці будуть оцінюватися за такими критеріями: 1. оригінальність і актуальність тематики; 2. високоякісне методологічне опрацювання матеріялу, добра його організація та технічне виконання праці; 3. особливий вклад, що його вносить праця в ділянку української бібліографії або книгознавства.

Вислід конкурсу буде проголошений в червні 1991 року в УНІГУ.

Праці можуть бути в українській, або англійській, а в вийняткових випадках, також в інших мовах. Тематика праць — виключно з ділянок українознавства. Рід праць — довільний, наприклад: загальні бібліографії з українознавства, бібліографії окремих дисциплін, тематичні бібліографії, бібліографії життя і творчости окремих авторів, покажчики серійних видань, бібліографічні есеї аналітичного чи описового типу, або більш загальні праці, в яких українська рукописна, чи друкована є центром уваги, як культурне явище.

У залежності від кількости і якости надісланих праць, сума річної нагороди може бути розділена між більше авторів, або перенесена до наступного року — в випадку, коли надіслані праці не відповідатимуть вимогам конкурсу.

Праці слід надсилати поштою (рекомендовано) на адресу: Senko Prize in Ukrainian Bibliography, Harvard University, Ukrainian Research Institute, 1583 Massachusetts Ave., Cambridge, Mass, 02138. Комісія бібліографічного конкурсу УНІГУ:

Мирослав Лабунька — голова,
Осип Данко і
Дмитро Штогрин, члени

В ОДНОМУ ІЗ СОВЄТСЬКИХ військових гарнізонів в Чехо-Словаччині на передмісті місцевости Теплице, загинуло 17 совєтських вояків. Смерть наступила після розриву амуніції до танкових гармат. Три танкісти, які знаходились в середині машини згоріли у вогні, а 12 померли у висліді тяжких попечень і поранень від розриву. Відламки розірваного танка знаходили 400 метрів від місця вибуху. Спеціялісти кажуть, що розрив наступив у висліді несправного функціонування електричних проводів в середині танка. Совєтська танкова частина стаціонована в Теплицах повинна покинути Чехо-Словаччину в лютому цього року.

ПІДГОТОВЧА КОМІСІЯ
до УСТАНОВЧОГО З'ЇЗДУ ОСЕРЕДКІВ, ТОВАРИСТВ і ФОНДІВ ДОПОМОГИ РУХ-ві, УКРАЇНІ
В ДНЯХ 26-27 СІЧНЯ 1991 р.

З А К Л И К А Є
УЧАСНИКІВ: ДЕЛЕГАТІВ і ГОСТЕЙ
завчасу замовляти кімнати прямо в готелі:
Holiday Inn, Jetport, 1000 Spring St.,
Elizabeth, N. J. 07201, тел.: (201) 355-1700
Кошт для RUKH CONVENTION (або Chornobyl)
65.00 дол. + под. — (одна чи дві особи).
(Бльок 50 кімнат по цій ціні буде задержаний до 18-го січня 1991 р.).

Х А Р Ч І:
Учасники, що бажають харчуватись в готелі по зниженій ціні мусять НЕГАЙНО замовити через Б. Бурачинського чи М. Величковську
272 Old Short Hills Rd., Short Hills, N. J. 07078
Тел.: (201) 376-5140; факс: (201) 376-4988
1. Цілий пакет (обід, вечеря, сніданя, обід) — 75 дол.
2. Осібні страви:
Обід — 19 дол., вечеря — 25 дол., сніданя — 12 дол.
Важне ЗАМОВЛЕННЯ ВКЛЮЧАЄ відповідний ЧЕК чи МОНЕЙ ОРДЕР на (RUKH Convention Committee)
(Прошу, спішіть бо їжа мусить бути заплачена до 16-го січня 1991 р.)
Просимо усіх зацікавлених зголосити свою участь: тел.: (201) 376-5140 в день, (201) 966-6515 вечером щоби забезпечити їжу чи місце на залі!

ПІДГОТОВЧА КОМІСІЯ

Діяльність 64-го Відділу СУА в Ню Йорку

Дивлячись з перспективи цілого року на працю членок 64-го Відділу, а головно Управи, бачимо, що зробилося відносно багато, бо минулий рік був багатий на зустрічі і виступи політичних, культурних та мистецьких діячів з України, що привертало увагу і зацікавлення української громади і вплинуло на діяльність Відділу. Звіти на загальних зборах Відділу пригадали нам, що крім наших звичайних імпрез як просфора, свячене та різдвяний базар, що є нашою фінансовою підбудовою, відбувся успішний і цікавий авторський вечір Ірини Сеник, яка розповідала про своє життя в концтаборах, переплітаючи розповідь уривками зі своїх поезій, деколи навіть з гумором. Показ колекції історичних одягів української жінки відбувся під час імпрези-бенефісу для допомоги дітям Чорнобиля, яку влаштував 100-ий Відділ СУА в Картереті, Н. Дж. Просфора мала родинний характер, а свячене урізноманітнив нам о. Орест Підлипчак, ЧСВВ, розповіддю про життя українців у Польщі. Ширші сходини відбувалися з програмою та буфетом, з яких одні були призначені на організаційні справи, інші на обговорення вражень з XXII Конвенції СУА, а на одні загостили д-р Лідія й інж. Григорій Сурани з Закарпаття з цікавою розповіддю про теперішні тамошні обставини. Управа сходилася раз на місяць, окрім літніх місяців, на засідання, на яких пляновано та обговорювано працю.

Відділ має 100-відсоткову передплату журналу „Наше життя", до якого уфундував сторінку, допоміг датком на будову Культурного центру в Прняворі, Юґославія, Українському Музеєві в Ню Йорку з нагоди 35-літнього ювілею Відділу та в пам'ять померших членок Відділу. Між членством зібрано гроші на медичну допомогу СУА, на гуртожиток при українському ліцеї в Лігниці, Польща, та на Український Музей.

Членки-добровольці чергують в Українському Музеї. До управи Музею входять Марія Савчак, Іванна Рожанковська і Марія Даниш.

До Екзекутиви СУА входять: голова Марія Савчак, пресова референтка Христя Навроцька і до XXII Конвенції входила Люба Артимишин як протоколярна секретарка. Відділ є фундатором Українського Музею, Марія Савицька, Іванна Рожанковська, Любов Прокоп і Люба Артимишин є спонзорами стипендіятів. Подружжя В. і С. Сливоцькі через наш Відділ в 1990 р. зложили 10,000 дол. на стипендії, разом через касу Відділу виплачено 11,005 дол. на стипендії до Бразилії, Польщі і Юґославії.

Тому що Христя Навроцька передала головство новообраній голові Ніні Самокіш, хочу зробити короткий перегляд праці за минулу декаду її головства. Десять років — це великий шмат часу, в якому вона тримала престиж нашого Відділу на високому рівні, не зважаючи на відносно мале коло активних членок. Її активність в СУА і в Пласті створила велике коло знайомих, що помагало мати широкі контакти. Ширші сходини та авторські вечори завжди були цікавими підбором тем та авторами. Співпраця референток Відділу давала успіхи в починах чи плянах. Голова завжди була готова допомогти, де було треба. Приготування до святкування 1000-ліття Християнства в Україні почалися вже кілька років перед проголошенням конкурсу на праці дітей з тематикою Тисячоліття. В 1988 році відбулася успішна виставка тих праць. Покази колекції історичних одягів української жінки мали вже *свій розголос*. *Прозірки* з одягів були показані під час програми конференцій: славістичного Відділу Іллинойського університету в Урбані в 1984 році та в Форт Ворт в 1985 р., яку спонзорувала Асоціяція Соціяльних Наук Заходу. Від 1987 р. почалися святкування 1000-ліття і нас запрошували з показами історичних одягів майже до всіх більших українських осередків на території ЗСА і навіть в Канаді і їх було 15. Не буду перелічувати всіх місцевостей, але хочу звернути увагу на показ історичної ноші княжої доби у Вашінґтоні. Під час Конґресу Міжнародної Ради Жінок у 100-ліття Національної Ради Жінок в ЗСА. Делеґатки з цілого світу бачили його, захоплювалися ним та понесли про Україну і українську жінку відомости і фотографії до своїх країн. Це був наш сотий показ, а було їх дотепер 107. Христя Навроцька допомагала, з малими вийнятками, при всіх показах 1987—1989 рр. За її головування ми відсвяткували наше 30-ліття в Українському Інституті, 35-ліття в Народному Домі з добірними програмами, в приготування яких вона вклала дуже багато праці та як голова комітету активно брала участь у вечорі в пошану нашої членки Лідії Крушельницької, а також очолила комітет 50-ліття Окружної управи.

Це дуже короткий огляд, але дає образ її ініціятиви, праці і посвяти. Це спонукало членок Управи рішити надати почесне головство Христі Навроцькій, що збори і затвердили. Вручено їй грамоту та квіти і відспівано многоліття. Така подія була для всіх присутніх на загальних зборах приємним та зворушливим пережиттям. Дай нам, Боже, більше таких ентузіясток в культурній і суспільній праці.

Л. Арт.

З'ЇЗД ЖИТЕЛІВ ПЕРЕМИШЛЯ і ОКОЛИЦЬ
в і д б у д е т ь с я
18 і 19 ТРАВНЯ 1991 р.
в ТОРОНТО, 620 СПАДАЙНА Аве, КАНАДА
За інформаціями просимо слідкувати в пресі, або телефонувати на число: (416) 740-4801
Проситься до численної участи всіх колишніх мешканців Перемишля й околиць.
КОМІТЕТ

Дітям Чорнобиля

21-го жовтня 1990 року в православному храмі св. Володимира в Ню Йорку сестрицтво парафії влаштувало добродійний обід для допомоги дітям Чорнобиля. Чистий прибуток виніс 3,200 дол. Крім прямих пожертв було влаштовано льотерію, для якої художник Олександер Костецький передав свій твір — ікону Богоматері, а Єфросина Дітель — речі національного одягу.

В обіді взяли участь працівники постійного представництва України до Об'єднаних Націй Юрій Шевченко і Олександер Буцько з дружинами. До численних присутніх зі словом подяки звернувся О. Буцько. Під час добродійного обіду промовляли: настоятель храму о. Володимир Базилевський, голова парафії Іван Куравський, члени сестрицтва Віра Дорожинська, Любов Мурженко та інші. Найбільш потрудилися для організації та успішного переведення обіду: Марія Коник, голова сестрицтва, Валентина Преско, ініціятор добродійства, Марія Ярославська, Джанет Куравська, Олександра Бриньовська, Марина Зеленська. А всі сестриці дружньо допомагали та поприносили солодке печиво до кави.

Благодійний обід з великою участю парафіян та гостей відбувся в церковній залі після Богослужби, під час якої о. В. Базилевський і диякон Павло Ягніш відправили Молебень за здоров'я дітей Чорнобиля.

Настоятель храму, управа парафії, сестрицтво дякують усім тим, хто фінансовою допомогою, ділом і словом причинився до цього вияву національної солідарности.

І. Куравський

П О Д Я К А
16 грудня 1990 р., в Балтиморі, упокоївся в Бозі на 69-му році життя, наш незабутній МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ
АДАМ ЦІЗДИН
і похоронений 20-го грудня на українському католицькому цвинтарі св. Михаїла в Балтиморі, Мд.

Висловлюємо глибоку подяку о. деканові Юрієві Маркевичові і о. Тарасові Лончині за Панахиди і завершення *похоронних обрядів та всім*, хто висловив співчуття, склав вінки і квіти та пожертви і супроводив покійного у вічність в урочистому похороні. Особливо дякуємо всім друзям і приятелям за допомогу і щирі співчуття в нашому великому горі.

Після похорону, на поминальній тризні присутні складали пожертви на цілі: Будівельний фонд церкви св. Михаїла та Визвольний Фонд.

Вічний спокій Тобі в Оселях Небесних, дорогий мужу і батьку! Хай дух Твій живе в нас, і Ти будеш завжди в нашій пам'яті і в наших серцях.

Дружина АННА,
син МИРОСЛАВ
донька МАРІЯННА

Ділимося сумною вісткою, що 29-го листопада 1990 р. упокоївся в Бозі на 79-му році життя наш найдорожчий Муж, Батько, Дідо і Брат

бл. п.
ЙОСИФ МАЦІЇВСЬКИЙ

Бл. п. Йосифа, народженого у Городку, Львівської области, похоронено 3-го грудня 1990 р. з церкви св. Покрови на кладовище Парк Лавн.

Про молитви за спокій душі Покійного просять:

дружина — МАРІЯ
донька — МІЛЯ з мужем ЮРКОМ
донька — ЛІДА з мужем ЕВГЕНОМ
донька — ДАРІЯ з мужем ОЛЕГОМ
син — ІГОР з дружиною СУЗАН
внуки — ТАМАРА, ОЛЕНКА, МИРОН, СОФІЯ, МИХАСЬО, НАТАЛЯ, АННА, ЛОРЕЙН і АДРІЯН
сестра — АННА МАЛЯР з родиною
родина в Україні.

В глибокому смутку повідомляємо родину і знайомих, що з Волі Всевишнього по довгій недузі в середу 9-го січня 1991 р. відійшов від нас у вічність наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДО, БРАТ і КУЗЕН

бл. п.
ВОЛОДИМИР БОЖИК

професор і диригент Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка та релігійних і світських хорів ще на рідних землях та в Америці.

ПАРАСТАС буде відправлений в понеділок, 14-го січня 1991 р. о год. 7:30 веч. в католицькій церкві в Лос Анджелес, Каліфорнія, а похоронні відправи відбудуться у вівторок, 15-го січня ц. р., а відтак тіло спочине на цвинтарі St. Fernando Mission, **Лос Анджелес,**

Залишив в горю опечалену:

дружину — МОНІКУ
сина — БОГДАНА з дружиною і дітьми
доньку — ОЛЬГУ з чоловіком
сестру — ІВАННУ ОСІДАЧ з родиною
сестрінків — ВОЛОДИМИРА і ІВАНА ТЕРПЕЛЮКІВ на Україні
братанків — ПЕТРА БОЖИКА з родиною і ЮРІЯ в Польщі
тету — ЕВГЕНІЮ ЮРЧИК з доньками і родиною
кузини — БОЖИК ГРИГОРІЙ з дружиною, КУЦИБАЛИ, ШАРУНИ, ЛІЩИНСЬКА з родинами, ГОРЕЧИЙ ЗЕНОН, Канада.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА СВІЖУ МОГИЛУ
бл. п.
СТЕФАНА ТУРЧИНА
складаємо $ 100.00 на фонд допомоги дітям Чорнобиля

Дружині Зої, синам Михайлові з дружиною і Юркові з дружиною складаємо найглибші співчуття.

ІННА і ЕВГЕН ГОЛЮКИ

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
бл. п. МАРІЇ СЛАВЯТИНСЬКОЇ
буде відправлена
СЛУЖБА БОЖА
в понеділок 21-го січня 1991 р. о год. 6:30 веч. в церкві св. Арх. Михаїла на Факс Чейс, Па.

П О Д Я К А
З волі Всевишнього, дня 12-го грудня 1990 р. по довгій недузі відійшла від нас моя дорога дружина і мати.

Цією дорогою складаю найщирішу подяку отцям: о. митр. З. Злочовському — парохові церкви св. Архистратига Михаїла та о. Федоровичу зі Собору Непорочного Зачаття за відправлення Панахиди в похоронному заведенню Насевича, а о. митр. З. Злочовському за відправу Служби Божої в церкві та похоронні відправи на цвинтарі св. Марії на Факс Чейс, Па.

Дякую В. Дорошенкові та Липинови за відправи під час *похорону моєї дружини*, інж. Р. Левицькому за прощальні слова над домовиною в похоронному заведенні М. Насевича.

За прекрасні китиці квітів від Миколи і Анни Скібіцьких, В.Г. Климковського, Качанюка, М.М. Фалькенстейна, Кесселмана з родиною, сусідам та Джон Ню Йорк Компані. Сестрицтву св. Анни при церкві св. Арх. Михаїла за смачний та добірний обід. Дякую всім нашим парафіянам і знайомим, що так чисельно взяли участь у цих жалібних і сумних відправах і ще дякую всім тим що зложили пожертви на Фонд будови церкви св. Арх. Михаїла. Вкінці моя подяка похоронному заведенню Михайла Насевича в Філядельфії, Па. за взірцеве переведення похорону.

В. СЛАВЯТИНСЬКИЙ

У великому смутку повідомляємо, що в середу. 9-го січня 1991 р. відійшов у вічність на 76-му році життя наш найдорожчий ЧОЛОВІК і БАТЬКО

бл. п.
ІВАН БАШЛЯК

ПАНАХИДА — у п'ятницю, 11-го січня ц. р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Lytwyn and Lytwyn, 1605 Stuyvesant Ave., Union, N. J.

ПОХОРОН в суботу, 12-го січня о год. 9:30 рано з названого похоронного заведення на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ЕВГЕНІЯ — дружина
ОЛЬГА — донька
сестри — МАРІЯ ЗАКАМАРОК
АННА ФАРМУС з Канади

БРАТСТВО кол. ВОЯКІВ І-ої УД УНА
ділиться сумною вісткою з побратимами-комбантантами, що в четвер, 3-го січня 1991 р. відійшов у вічність колишній вояк І-ої УД УНА

сл. п.
МИХАЙЛО ЕЛИЇВ
довголітній член Станиці в Ню Йорку

Вельмишановній Дружині та всій Родині глибокі співчуття складає

УПРАВА СТАНИЦІ НЮ ЙОРК

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США
Ділимося сумною вісткою, що 2-го січня 1991 р. в Ню Йорку відійшла у вічність на 88-му році життя блаженної пам'яті

ЛЮБИНА НАНФИЛІВНА ТЕРЕЩЕНКО

етнограф-історик, науковий співробітник музеїв та Етнографічної комісії при Всеукраїнській академії наук у Києві 1924-1943 рр., автор багатьох статей та розвідок з історії, етнографії, мистецтва, перекладачка із чужих мов та член Фундації УВАН.

Покійна походила з козацько-старшинського роду на Полтавщині. Вона була дружиною покійного шевченкознавця Андрія Терещенка.

Похорон відбувся 8-го січня 1991 року із православної церкви Святої Тройці (Ню Йорк), де настоятелем є о. Костянтин Калиновський. Похоронена на українському православному цвинтарі Святого Андрія в Савт Бавнд Бруці.

Світла пам'ять про Любину Терещенко залишиться назавжди в душах усіх тих, хто знав і поважав її.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА і ЧЛЕНИ УВАН у США

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Філателія Чикаґо відзначила проголошення суверенітету України

Союз Українських Філателістів і Нумізматів, Відділ у Чикаґо, влаштував у неділю, 9-го грудня, філателістичну виставку, присвячену проголошеному 16 липня 1990 року суверенітетові України.

Під час виставки працівники американської пошти перебивали надаваний цього дня матеріял спеціяльною печаткою, яка представляла дату проголошення Декларації, побіч емблеми Руху. Печатку приготовив Богдан Паук, член Управи чикаґського відділу.

Виставка містилася в церковній авдиторії собору свв. Володимира і Ольги і зібрала велику кількість відвідувачів. Цікавих було багато, зокрема колекціонерів, які вишукували особливості, порівнювали, „нишпорили". Були і неколекціонери, люди різних зацікавлень, професій. Дуже багато затримувалися біля поштового відділу зі своїми чи закупленими тут конвертами, щоб одержати історичний штемпель. З Чикаґо цього дня пішло у світ багато листів, поштівок з історичною печаткою. Працівники пошти були задоволені, бо за короткий час, 5 годин, продали марок на суму 1,400 дол.

Яка була сама виставка? Чим притягала глядачів? У загальному була добре розміщена, представляла тематично різноманітний матеріял, дещо нового. Виставляли свої матеріяли д-р Роман Смик, Василь Мудрий, Богдан Боднарук (теперішній голова відділу). По правій стороні залі зібраний матеріял з колекцій д-ра Павла Пундія. Івана Семчука і Ореста Городиського.

Починаючи з лівої сторони, як згадано, були експонати з колекції д-ра Смика: при стіні містилися 4 осклені ґабльоти, в яких було повне видання усіх відомих жетонів і медалів, присвячених бл. Патріярхові Йосифові, повне видання медалів, присвячених Тисячоліттю Хрещення Руси-України, видані заходами українців Щеціна і Вроцлава (головно „тихого мецената" зі Щеціна Володимира Кашицького). Це високомистецькі праці одні проєкту Ф. Лучка, виконання Вонтрубської-Фредро і Альфреда Кузкі. Заслуговує на увагу медаля, тема якої — собор св. Юра у Львові та св. Софія в Києві, — дві святині релігійні й національні, які саме тепер в центрі уваги і в серцях українців на рідних землях і поза Україною. Виконав медалю відомий польський скульптор Збіґнєв Луковіяк. „Медаля високого рельєфу, карбовано тільки 214 штук і вже є колекціонерською рідкістю", інформує д-р Смик, власник колекції.

Далі розміщена колекція матеріялів, пов'язаних з Конґресом лікарів, який відбувся в серпні у Києві і Львові — зібрані конверти зі всіми офіційними стемплями. Чергова ґабльота загальнорелігійна: тут і Тисячоліття і портрети (медалі й жетони) кн. Ольги, М. Шашкевича, митрополита Андрея Шептицького, Папи Івана Павла II, єпископа Бучка та інших церковних достойників. Тут також конверти, видання Шевченкіяни і пам'ятки з 1,500-ліття Києва.

Побіч ґабльот ряд уставлених стояків-рам: по одній стороні матеріял з колекції В. Мудрого. Перші рами: Тисячоліття у державних виданнях — Ватикан, Канада, Арґентина і частинно Австрія, де не було марок, але були державні печатки. Цікаві були офіційні, печатки німецькі й французькі з Парижу, Ліону і Мелун. Далі було ціле різноманітне багатство марок, конвертів. Цікавіші історично: одноднівка з Карпатської України з дня 15 березня 1939 року, коли відбулося історичне засідання сойму, були прерізні марки і конверти з Великої України 1917—1919 років, російськомовні, перепечатані царські, велике розмаїття з Поділля, яке мало 60 видів і ґатунків: криві, великі, малі, кожне місто на свій лад виробляло печатки і форми, пояснює В. Мудрий і додає „Київ мав гарні — машиновий друк". Тут ще жетони, прапорці, одержані з України, герби історичні УНР і ЗУНР, герб Запорізького Війська. Останні дві рами присвячені ЗУНР: перші видання у Львові — 4 марки з Львом, велика кількість видань із Станіславівщини, навіть видання коломийське.

По другій стороні колекція Б. Боднарука. Привертають увагу 2 плякати: один, цікаво оформлений, інформує про філателістичну виставку з нагоди з'їздів лікарів, внизу, в роді табля, почот володарів України (кольоровий) від Ігоря до С. Петлюри (виданий на Україні). Дальші рами виповнені різними совєтськими виданнями — поштівки, конверти, перепечатувані з різних міст, з українською тематикою: діячі культури, письменники — Т. Шевченко, Леся Українка, М. Коцюбинський, В. Стефаник, І. Франко, М. Черемшина. Архітектурні пам'ятки, мистецтво, фольклор тощо. Були також конверти з печатками з лікарського з'їзду.

По правій стороні залі такий самий ряд двосторонніх рам, на яких представлена цікава медична колекція д-ра Пундія. Тема: американська медицина з поясненнями українською і англійською мовами. Були однодніки, совєтські видання на медичні теми, визначні лікарі українського роду, повна збірка — з цілого світу, — присвячена д-рові Робертові Кохові (винайшов бактерію туберкульози), всесвітня збірка марок в честь д-ра Швайцера (лікар-гуманіст) та марки в честь інших визначних лікарів.

Значне місце займали матеріяли з колекції О. Городиського. Тема — визначні українські діячі на совєтських поштових конвертах, І. Франко, Леся Українка, О. Кульчицька й ін. Одна рама присвячена тільки Шевченкові. Спеціяльні печатки з різних нагод, пам'ятники по різних містах. Окремо 5 рам були присвячені конвертам тисячоліття, прислані з 85-ти держав світу, навіть з Полінезії, Африки. Окрема рама, „дуже цінна", як каже О. Городиський, це збірка підписів всіх владик, присутніх на Другому ватиканському Соборі, декілька з атографами єпископів, Патріярха Йосифа, а також підписи з різних єпископських синодів і зустрічей. І найновіша збірка автографів із зустрічі українських єпископів з України і діяспори (червень 1990) з Папою Іваном Павлом II. Це справді рідкість, існує максимум 4 примірники.

Побіч — окремі чотири рами з нумізматики: паперові гроші УНР, карбованці, гривні, карбованці холмське видання — двомовні. Дуже цікавими є видання обліґацій на фонд оборони Західньої України, видані в Канаді і Америці у 1920—1921 рр. в час українсько-польської війни. Були і конверти з часів німецької окупації.

На виставці мало свій стіл Т-во української мови, де реклямувалися цікаві матеріяли, які Марія Боднарук привезла з України. На стіні, над їх столом, надзвичайної експресії плякати — краєвид після дальшого затруювання: там, де Київ, одна велика вогнення пляма і напис „просимо до Києва" і другий: „Запорожці пишуть лист" в масках! Є в пляні показувати ті афіші в час днів Землі в Чикаґо.

Організатори чикаґських філателістичних виставок мають вже признання, високі оцінки — минулорічна міжнаціональна принесла їм популярність, розширила контакти. Цьогорічна була суто національна, присвячена суверенітетові, пра гненні волі.

Ірина Камінська

Конверти, які були в продажі на виставці.

Володимир Мокрий...

(Закінчення зі стор. 1)

кові та підкреслив ці зміни, які проходять тепер в загальній настанові польських політиків до українсько го питання.

Вислід того, каже В. Мокрий, а рівночасно показує відповідні прилоги, це ухвала сенату Польщі з приводу проголошення державного суверенітету України, що була вміщена на першій сторінці газети „За вільну Україну" з датою 11-го вересня 1990 року, де стоїть чорне на білому: „Поляки, які свободу і незалежність Вітчизни вважають своїми основними цінностями, цілком розуміють той переломний момент в історії України — сусіда, з яким бажають жити, як рівні і близькі собі народи, а також розвивати співпрацю у всьому". Не менше вагома є заява новообраного президента Польщі Лєха Валенси, який у листі до учасників II З'їзду Руху в Києві, де він інформує, що говорив про стремління України до національного самовизначення в Конґресі ЗСА. Він також вірить, що вільність сприяє приязні і що між українцями і поляками дійде до справжніх, братніх стосунків. Вкінці бачимо з матеріялів, які приносить В. Мокрий, що окремим листом Л. Валенса звернувся до українців в Польщі 20-го листопада, в якому заявляє, що як президент Польщі він залишиться вірний принципам „Солідарности" і буде стреміти до поправи статусу політичного і суспільного усіх меншостей, які живуть в Польщі.

Першим кроком до того було засудження сенатом акції „Вісла" з 1947 року, яка позбавила тисячі українців батьківської землі, переселюючи їх у чужі їм частини Польщі. Тепер, Л. Валенса пише, що він покликав до життя при Громадянському комітеті окрему комісію національностей в Польщі.

Все це докази і показники толеранції і демократизації Польщі — каже В. Мокрий — і він переконаний в тому, що заподіяну кривду українцям, яка була зроблена комуністичними руками, теперішній демократичний уряд хоче направити і бажає повної пошани та співпраці обох народів.

— А яка ціль теперішньої вашої поїздки до ЗСА, третьої у відносно короткому часі? — питаємо гостя, який щораз споглядає на годинник, бо того ж саме дня, а радше вже в найближчих годинах, відлітає до Кракова.

— Я приїхав сюди ,щоб продовжувати нав'язані вже раніше політичні контакти з парляментарними і демократичними урядовими інституціями, а при цьому їх запевнити, що зміни, які зайшли в Польщі є тривкі. Знаєте, я впевнений, що вони будуть впливати і на українську проблему, щоб справа наша така близька нашому серцю виходила на зовні. Нашою трагедією є це, що Україна стоїть немов під замерзлим льодом і цей лід треба розлупати та показати її світові. Показником державноти є оцінка на міжнародній арені, а ми як досі ще такої належної оцінки не маємо.

— В який спосіб ви можете тепер на вашому становищі як посол польського сойму допомогти в тому напрямі, який слушно вважаєте найбільше важливим?

— Я роблю все, що в моїй силі. Ось недавно я мав щастя бути на міжнародній конференції прав людини в Ленінграді, де разом із шахтарями Донецька, Дніпропетровська і Одеси спільно зредагував резолюцію проти нового союзного договору. Я також виступав на мітинґу в імені „Солідарности" і говорив про налагнання польсько-українських відносин, а також російсько-українських, які вимагають великої праці для того, щоб російська мова не була знаряддям русифікації і совєтизації. Знаєте, серед росіян треба відрізнити „солженіцінів" від таких як Олександер Герцен та йому подібні, які добре знають причину неволі України і знають її стремління до незалежности".

— Ми бачимо з преси, що ви її принесли, що ви відповіли Солженіцину в газеті „Час Краковскі", а відтак статтю перекладено на українську мову в часописі „За Вільну Україну". Чи думаєте воно допоможе вияснити мильні поняття, які частина росіян має про наше спілкування?

— Безумовно, уважаю, що тепер найважнішою справою для нас є відносини поміж росіянами і українцями у виду цих політичних подій, яких ми є свідками. Якщо партократи справді перепруть новий союзний договір — це дальша тюрма народів в СССР і тому ми мусимо старатися наладнати зв'язки із самостійницькими колами росіян і з теперішньою Польщею, бо це два наші найближчі сусіди, і на політичному, і на культурному відтинку.

— Виглядає, що ви на культурному відтинку стосунків польсько-українських багато зробили, чи не вислідом того Фундація св. Володимира ?

— Так, саме ця фундація є ідеальним форумом зближення і зрозуміння поміж поляками та українцями на культурно-християнському відтинку. І я його найшов серед науковців і професіоналістів, а також серед тих, яким доля не пощастила, а вони хочуть дати дітям і внукам те, чого самі не могли здобути. У Кракові ми маємо нагоду тепер розвивати нашу освіту на всіх трьох щаблях і співпрацювати із поляками. На жаль, як у всіх культурних ділянках — нам потрібні грошеві, доволі великі засоби, щоб відремонтувати будинок, де будуть приміщені архіви, бібліотека, видавництво і музейний магазин. Треба також фондів на побудування української каплиці, на закуп книжок і вкінці на стипендії для студентів та дослідників, на організацію наукових сесій. Розвиток фундації — це великий крок до культурного розвитку української меншини в Польщі, яка має тепер усі можливості і повну свободу діяння. Тому прошу, напишіть, що будемо вдячні за усі датки на нашу фундацію та їх можна складати до кредитівки „Самопоміч" в Ню Йорку ч. конта 15538, або до кредитівки в Чикаґо на конто 29206-00.

В. Мокрий знову споглядає дискретно на годинник і ми знаємо, що розмова мусить кінчатися, бо... літак не буде чекати.

Про відхід...

(Закінчення зі стор. 2)

Варто б тим, що цікавляться глибше процесами розвитку подій в СССР і формуванням нової комуністичної диктаторської системи, прочитати інтерв'ю, яке дав кореспондентові тижневика „Московскіє Новості" Едуард А. Шеварднадзе, міністер закордонних справ СССР, який вніс резиґнацію на останньому з'їзді народних депутатів. Він, покищо єдиний з кремлівської верхівки, мав відвагу відхилити дещо занавісу, за якою спостережливі могли побачити нових диктаторів і вбивників, які рвуться до продовження свого „ремесла".

КОРЕСПОНДЕНТ „НЮ ЙОРК ТАЙМС" Филип Шенон інформує із Савдійської Арабії, що дослівно кожних кілька хвилин на летовищі в Ріяді сідає американський військовий транспортовий літак і так цілий день і цілу ніч. Вони привозять не тільки військовиків, кожного дня коло 2,000 вояків, але також зброю, амуніцію, джіпи, частини до автомобілів і танків, харчі, палатки та інші потрібні для справного функціонування великої військової армади речі. „Вся ця картина нагадує не тільки мені, але й багатьом іншим кореспондентам, приготування до справжньої гарячої війни", — пише згаданий кореспондент. Деякі арабські колеґи, каже Шенон, подивляють силу ЗСА і спроможність зорганізувати такого роду доставу на протязі короткого часу.

БОРІС ЄЛЬЦИН, ГОЛОВА Верховної Ради Російської федерації, заявив групі японських відвідувачів в Москві, що незабаром він має намір говорити з президентом СССР Міхаїлом Ґорбачовим про дальшу долю чотирьох Курильських островів, які в Японії називають „північними територіями". Питання про зворот Курильських островів для Японії все виринало на передодні розмов про можливість співпраці і торговельної виміни між Японією і СССР. Японці не задовільняються обіцянками, що СССР постарається „демаліризувати" острови і тим самим вони перестануть бути загрозою для Японії. Токіо домагається віддачі островів Японії, як передумову для нав'язання повних дипломатичних зв'язків і співпраці у збільшеному виді. Політичні аналітики кажуть, що мабуть Москва мусить піти на компроміси з Японією. Крім того згадані острови ніколи не були совєтськими.

ВИПРАВЛЯЄМО ПОМИЛКУ

У „Свободі", ч. 7 з 11-го січня ц. р. у вістці на 1-ій стор. слід читати „В Чорному морі затриманий корабель зі зброєю" і в тексті замість Чорне — Червоне море.